

SLOVENKA PREPLEZALA ČRNO SEVERNO EIGERJEVO STENO

SREČNI UTRINEK NAD VELIKO GORO

MARIJA FRANTAR

O severni steni Eigerja je bilo že toliko izrečenega in napisanega, da sem si jo predstavljala kot kakšno pošast. Ko pa sem jo prvič videla, se mi ni zdela prav nič drugačna od tiste na slikah. Niti ni bila tako temna, kot so pravili; zdelo se mi je celo, da se kdajpakdaj prav lepo spogledujeva, da me vabi k sebi in mi šepeta, da mi ne bo storila hudega.

Stene in smeri dostikrat jemljem kot žive in po videzu in prijaznosti ugibam, ali sva prijateljici ali ne. Toda če na koncu koncev prav premislim, so mi vse prijateljice. Tako se mi je zdelo tudi 12. januarja letos, ko sem iz vlaka Grindelwald—Kleine Scheidegg opazovala steno. Vse tiste strašne zgodbe so zbledele, ostalo je lepo, stabilno, mrzlo vreme in to, da morava naslednji dan z Daretom vstopiti. Mračilo se je že, ko nas je zobata železnica pripeljala na Kleine Scheidegg. Navite cene prenočišče so nas prisilile, da smo zabavakirali kar na postajnih klopeh. Breda in Špela bosta jutri krenili proti Mönchu, midva proti Eigerju.

MAGNET ALI PAST?

Ura je bila že skoraj pet, ko sem zbudila Dareta. Malo kasneje sva se že nerodno spotikala po poletu tako močno zelenih pašnikov. Sedaj so iz snežnih zastrugov gledale le porjavele bilke in mraz je grizel v telo. Luna je svetila tako močno, da baterije nisva potrebovala. Na prijetnem pomolu sva si navezala dereze. Dare me je nekaj spraševal, če mislim, da je pametno, če vstopiva (ali nekaj podobnega). Tako oddaljene so se mi zdele njegove besede! Zdelo se mi je, da ga skrbi in da je teža vseh eigerskih tragedij legla nanj. Pa kaj, bo že minilo! Saj ga poznam.

Stena je name delovala kot močan magnet. Za hip sem pomislila, če ni le past. Ne, ne more biti! Preden sem si obula čevlje, sem videla lep utrinek, za katerega se mi je zdelo, da je poslan prav meni. Sploh ne vem, če sem Daretu kaj odgovorila; polna optimizma sem odšla po starih stopinjah do pravega vstopa v smer in potem dalje. Šele tam nekje sem se ozrla, če mi Dare sledi, pa je bil že za menoj.

Levo in desno sva se umikala sitnim skokom, kakšnega pa sva morala preplezati. Pod težko počjo sva se navezala. Kopna je bila, čeznjo je bingljala stara vrvi. Uporabila sva jo in kar z derezami odpraskala po gladkih ploščah navzgor.

Še malo (v Eigerju je to več raztežajev) nezahtevnega sveta — in bila sva pred slavno Hinterstroisserjevo prečnico.

»Takšna je torej v resnici! Prav takšna je kot na slikah!« sem spet filozofirala.

Pričakovana vrvi je bila napeta čez skoraj navpične gladke plošče. Še preden sva se jih lotila, sva se odločila, da nekoliko pogasiva hudo žejo. Rezultat pa je bil tak, da je vsebina skromne čutare kar naenkrat usahnila.

»Bo vsaj lažje!« sva zaključila in na hitro pojedla še nekaj koščkov čokolade. To mora biti za ta dan dovolj. Nekaj težjih stvari pa je kljub temu še romalo iz Daretovega v moj nahrbtnik, da bo težavna mesta lažje plezal.

Zaupala sva se načeti vrvi v prečnici in se malo zatem že prerivala na majhnem in neudobnem stojišču na koncu prečnice. Komaj sem dočakala, da je Dare končal naslednji raztežaj, da sem se lahko znebila neugodnega stojišča. Kratko, prav prijetno prvo ledišče je bilo mimo kot bi mignil. Nato pa ledna cev — prehod na drugo ledišče. Pa o kakšni cevi iz ledu ni bilo ne duha ne sluha; le kopen, ostuden in črn skok se je dvigal nad nama, čezeni pa je visela gnila vrvi.

»Škoda, res me zanima, kakšna je v resnici ta cev!« je godrnjal Dare, ko je pihal v premrle prste in lezel čez oduren previs. — Naslednji raztežaj se mi je zdelo, da Dare pleza že celo večnost. Ko sem sama prišla okoli roba, sem videla, zakaj. Vrvi je prečila od mene daleč v desno čez obupno gladke plošče. Lahko bi snela dereze, pa ni bilo časa — pa še ledni odstavek je bil tam na koncu. Pošteno me je postalo strah. Pa sem le našla rešitev: malo desno je bilo več klinov, ki jih je Dare spregledal. Še preden sem jih dosegla, pa mi je dereza spodrsnila na gladki plošči; ujela sem se in se pri tem tako nesrečno udarila v nos, da sem se potem počutila kot klovn.

STRAŠLJIVI BIVAK SMRTI

Sledilo je neskončno drugo ledišče. Vlekla sva raztežaje, hitela, pa je minilo kar nekaj časa, da sva dosegla njegov zgornji del.

Nekajkrat je priletel helikopter in krožil nad nama. Sprva mi je bil zoprni, predvsem zaradi hrupa. Ko pa sem opazila, da naju pozdravljajo, mi je postalo prijetno; začutila sem bližino ljudi in jim pomahala nazaj v pozdrav.

Skušala sem si predstavljati, kako naju je tu na drugem ledišču videti iz helikop-

terja. Morda tukaj sploh ni tako strašno, saj na tem ledišču res ni kakšnih posebnih težav. Le črn led je tukaj — in v zgornjem delu ledišča ga je bilo vedno več, to pa je bilo neprijetno. Verjetno pa se opazi majhnost človeka v primerjavi s to steno.

V skoku pod likalnikom naju je že spet mučila pekoča žeja. Tam na vrhu likalnika je bivač smrti — ime, ki buri domišljijo in spet oživi tiste eigerske tragedije. Ne vem, zakaj sem to pričakovala stvari, ki temu mestu uvrščeno dajejo to ime. Pa razen nekaj cap, ki so gledale izpod snega, ne bilo nič. Toda kljub temu za nič na svetu tukaj ne bi bivakirala; še malo snega z rokavice, ki bi mi vsaj malo ovlažil pekoča usta, si tukaj nisem upala oblizniti.

Vse tja do konca tretjega ledišča mi je delala domišljija. Potem jo je bilo treba preusmeriti. V rampi sva spet z derezami praskala čez gladke in zoprne skoke. Sprva ni bilo posebnih težav. Toda mračilo se je že in skušala sva doseči udoben bivač na koncu rampe. Mraz je bilo že ves dan, sedaj, ko se je mračilo, pa je že huje pritiskal. Treba je bilo precej plezati brez rokavic — pa še ta presneti nahrbtnik, ki se tako rad kam zatika!

Hitela sva, kar sva mogla. Svet na koncu rampe je zares težaven. Na majhnem stojišču se mi je zanohtalo, prijetna toplota pa se mi je po rokah razlila ravno takrat, ko sem spet morala sneti rokavice in plezati, tako da so bili po nekaj metrih prsti spet čisto trdi.

Zadnjih nekaj raztežajev pa sva že plezala po temi.

DOLGA, MRZLA NOČ

Nenadoma sva od zgoraj zaslišala glasove. Vedela sva, da je nekdo nekje nad nama, toda upala sva, da bova našla majhno terasico za bivač prazno. Vendar sva se razočarala: dva Švicarja sta se že udobno namestila na njej, za štiri pa ni bilo dovolj prostora. Omamni vonj po topli pijači, ki sta jo ravno pripravljala, nama je silil v nos in grlo, ko sva se po neudobni polici razgledovala po kolikor toliko solidnem prostorčku. Skoraj celo uro je trajalo, da sva si uredila tisto majhno orlovsko gnezdece. Potem sva nestrpnost dočakala, da se je na kuhalniku pričarala prva posodica pijače — in potem še druga in še tretja, pri četrthi pa sva oba zakinkala, tako da se je pijača vsa polila, midva pa sva se osmodila.

Bivač je bil res skrajno neudoben in mrzel. V spalni vreči sva lahko taknila le noge, bivač vreča pa nama je zaradi nepredvidnosti odplavala kot padalo. Kmalu sva trepetala bolj kot šibi na vodi — in pričelo se je tisto brezkončno pričakanje naslednjega dne — vsaj zame. Tisti

trenutni spanec, med katerim sva polila pijačo, se ni hotel povrniti. Seveda, takrat še ni bilo tako mraz...

Dare je nekako zaspal, čeprav sem vedela, da bo potem govoril, da ni prav nič spal. Tudi izza vogala je bilo slišati krepko smrčanje Švicarjev. Ko sem jima naslednji dan omenila, da sta verjetno dobro spala, sta to popolnoma zanikala. Ampak to ni bila laž; moški so pač taki in v dolgih letih plezanja sem te razlike spoznala.

Jaz pa sem gledala kot tresoča se miš iz moke. Še oči nisem mogla imeti zaprtih, tako je čas prepočasi mineval. »Samo da mine še ta noč in jutrišnji dan!« sem si mislila.

Z najinega zračnega bivaka sem opazovala steno. Od nekeje zgoraj je v presledkih letelo kamenje. Sedaj v temi in mrazu se mi je zdela stena res taka, o kakršni piše Harrer, res odurna in nevarna stvar. V mislih sem se skušala ogreti v sončnih, rumenih Dolomitih in ob vseh tistih pasje vročih dneh, ko sem komaj dihala od silne vročine. Pa ni nič zaleglo. Mraz je silil prav do mozga, nog sploh nisem več čutila, okrog glave je pihljaj zoprn mrzel veter. Le kateri vrag me je nesel v tole ledenico! Ali se splača?

SPOMIN NA MARJETKO

Spomnila sem se svoje Marjete. Ko sem odhajala od doma, se je stisnila k meni in v očkih sta se pojavili solzici. »Saj vem, v katero smer greš! V tisto strašno, saj sem brala knjigo!« mi je rekla.

Postalno mi je hudo, najraje bi razpakirala nahrbtnik in prodala vso opremo. Pa je pritekel psiček in v trenutku je Marjeta pozabila name, tekla za psom in se na ves glas smejala. — »Gremo!« In otična sem sedla v avto in smo šli. Dobro sem vedela, kako nesebično bo rekla, ko bom prišla domov: »Ali si splezala? Bravo, mami! Ti si super!«

Tako je tudi bilo. Hvala ti, Marjetka! Zjutraj naju je namesto zajtrka pričakala sitna zajeda, ki pripelje na začetek Prečnice bogov.

»Zelo prijeten začetek dneva, ali ne?« sem zaslišala Švicarja, ko sem s premrlimi prsti in še vsa trda iskala skrite oprimke v nesimpatičnem apnencu in z derezami na nogah praskala navzgor. »Da, res kivičen začetek!« sta izdavila.

Ne vem, ali sta hrabrila mene ali sebe. Sedaj sva imela za petami Švicarja, zato sva na vso moč hitela. Prečnica bogov in Črni pajek sta letela mimo naju. Izstopne počti pa so naju spet prisilile k počasnejšemu tempu. Zmede so naju preperale vrvi, ki so visele iz previsnih počti in zajed. Tam že ne, tukaj... Tukaj ne, tamle...

Nekoliko sva ugibala, preplezala po nepotrebnem še en zelo težak raztežaj in končno našla značilno belo poč, čez katero pelje čisto prava smer. Od tod naprej bi bilo plezanje celo užitek, če ne bi bilo tako zelo mraz. Črn žleb, popolnoma kopen, je bil sicer prijeten za plezanje, pa se mi je vseeno zdelo, da je neskončen. Na desni sva že videla vrh, vseeno pa je trajalo še nekaj časa, preden sva se na začetku vršnega ledišča razvezala.

DROBNI, SVETLI UTRINKI

Temačna stena je ostala pod nama, obsijalo naju je medlo sonce in odpiral se je pogled na drugo stran. Mrzel veter nama je na kot nož ostrem grebenu jemal ravnotežje. Šele prav na vrhu sva se rešila tega vrhovodstva.

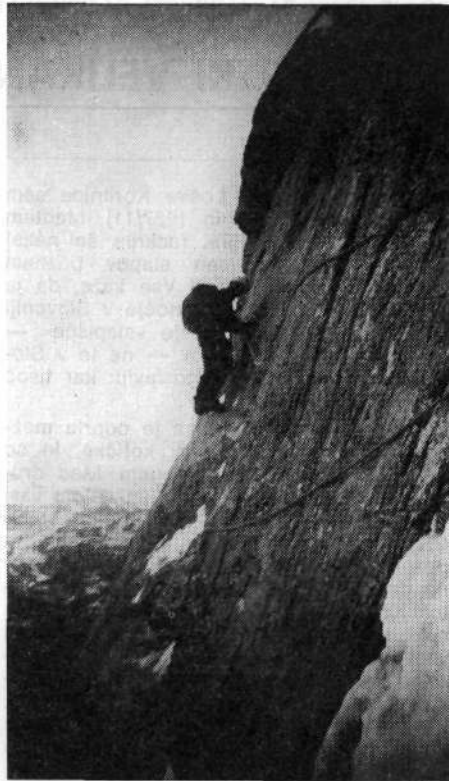
Ostal je le še strah pred sestopom. Pa ni bilo nič tako hudega.

Šele zvečer na postaji Kleine Scheidegg, ko sva se spet sešla s Špelo in Bredo, sem se zavedla, da je pustolovščine konec.

Dare je bil spet blažen med trojico žensk, ki smo nalagale, da je bilo veselje. Vse tri smo srečen zaključek prisodile nekim nenavadnim silam. Jaz, na primer, čudovitemu utrinku, ki sem ga videla zjutraj, preden sva vstopila. Dareteta smo z vsem tem spravile ob živce in je določil, da je dovolj babjih čenč.

Pa kaj moremo, če nam taki drobni, svetli utrinki lahko tako dopolnijo in polepšajo življenje!

Klasično smer v severni steni Eigerja sva 13. in 14. januarja 1990 plezala Marija Frantar in Dare Juhant. Ocena: IV—V, vi-

Takole je v Hinterstroisserjevi prečnici v severni steni Eigerja: strmo in gladko

Foto: Marija Frantar

šina 1800 m, čas plezanja 20 ur. To je bila druga jugoslovanska zimska ponovitev te smeri in prva jugoslovanska ženska.

Odgovornost načelnikov AO

Na 17. seji komisije za alpinizem pri PZS so se prisotni seznanili s pismom PD Kozjak, v katerem vodstvo tega društva opozarja na pomanjkljivo usposabljanje in neodgovornost članov njihovega alpinističnega odseka, »kar ima za posledico pogoste poškodbe in celo smrtne nesreče«. V pismu pozivajo komisijo za alpinizem, naj poskuša posredovati.

Tako je komisija za alpinizem pri PZS naslovlila tako AO Kozjak kot tudi vsem drugim alpinističnim odsekom in sekcijam naslednji poziv:

»Načelnik, namestnik načelnika in aktivni alpinisti z daljšim stažem v alpinističnih odsekih so dolžni in odgovorni zagotoviti, da se izvajajo pravila o sestavi plezalnih navez, na primer alpinist-tečajnik, alpinist-pripravnik, pri čemer morajo imeti tečajniki in pripravniki opravljene izpite za ustrezno stopnjo. Načelnik je dolžan zagotoviti ustrezno pismeno evidenco o opravljenih izpitih in je lahko tudi kazensko odgovoren, če pride do nesreče, pa se ugotovi, da ni podatkov o opravljenih izpitih ali da naveza ni bila sestav-

ljena po pravilih. Seveda pa ne more biti odgovoren, če ni bil obveščen o formiranju naveze oziroma če ni dal dovoljenja za plezanje določeni navezi.«

Drugačen znak PZS?

Na sejah vrhovnih teles Planinske zveze Slovenije in nekaterih planinskih društev se zadnji čas kar pogosto pogovarjajo o zunanjih oznakah Planinske zveze Slovenije in planinskih društev. Tako je bilo na eni od zadnjih sej izvršnega odbora PZS predlagano, naj bi bil namesto Jalovca simbol PZS profiliran lik Triglava z juga, »vendar ne kot stiliziran znak OF«. Iz znaka PZS bi odpadla tudi zvezda.

K temu predlogu so bila izražena mnenja, da bi šlo v tem primeru za velike stroške, kar bi bilo v sedanjem času težko izvedljivo.